

Oltárterítő - a besztercebányai evangélikus templomból, Jézus megkeresztelésének jelenetével

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	7706
Készítés ideje:	1634 17. SZÁZAD 1. FELE
Készítés helye:	Besztercebánya; Ausztria
Anyag:	vászon
Technika:	fémfonallal hímzett; laposöltés; selyemfonallal hímzett
Méret:	hosszúság: 148 cm szélesség: 146 cm

A terítő közepén levélkoszorúban Jézus megkeresztelésének jelenete látható, körötte felirat: CHARITAS KOCHLATZIN ANNO 1634. Az oldalak közepén a négy evangélista mellképe kapott helyet, szokásos attribútumaikkal. A portrék között, az oldalak mentén és a sarkokban szimmetrikus virágbokrok.

A terítő szerepel a besztercebányai vártemplom paramentumainak 1672. évi leltárában, melyet abból az alkalomból vettek fel, hogy a katolikusok átvették a templomot az evangélikusoktól: *Ein grosz tauf Tuch mit 4 Evangelisten in der mitten aber die tauf Christi von Fr. Kochlatschin gestift.*

A bejegyzés tanúsága szerint a terítő eredetileg keresztelőkendő volt (ezzel takarták le a babát a szertartás során), melyet egy bizonyos Kochlatschné adományozott 1634-ben az akkor még evangélikus templomnak. A Kochlatsch (Kochlats) család a felvidéki bányavárosokban a 17. század elején megtelepedett szlovák eredetű, elnémetesedett famíliák egyike: Kochlatsch György már 1613-ban a besztercebányai külső tanács tagjai között szerepel, Kochlatsch Márton pedig 1640-ben lett a szenátus tagja. (Vö.: Hörk József: *Az eperjesi ev. ker. Collegium története*. Kassa 1896, 86–88., 96–97.)

A terítő párdarabja a pozsonyszentgyörgyi evangélikus templomban őrzött, 1636-ból származó terítő, melyen középütt ugyancsak Jézus megkeresztelésének jelenete látható, körben a négy evangélista mellképeivel. A pozsonyszentgyörgyi terítőt a rajta olvasható felirat szerint Szilágyi Gertrúd – Szilágyi Miklós bécsi szenátusi jegyző leánya, Nemes Pollák G. felesége – adományozta a pozsonyszentgyörgyi evangélikus gyülekezetnek. (Ld.: *Magyarország vármegyéi és városai. Pozsony vármegye*. Szerk. Borovszky Sámuel. Budapest 1904, 223. - ld. [itt](#).)

Katona Imre az evangélisták mellképeiben erdélyi fejedelmek rejtett portréit feltételezte, jöllehet portrészertő ábrázolások gyakran előfordulnak az európai protestáns úrasztalterítőkön. (Vö.: Garde, G.: *Danske Silkebroderede*. Kobenhaven, 1961. 287-288. p.). A besztercebányai terítő evangélista képmásai valójában id. Crispijn de Passe – Geldorp Gortzius rajzai nyomán 1600 körül készült – metszeteinek pontos másai (ld. [itt](#)).

A besztercebányai és a felirattól eltekintve azzal teljesen azonos pozsonyszentgyörgyi terítő virághímzése eltér a magyar úríhímzésektől, így feltételezhető, hogy mindkét terítő egy olyan bécsi vagy osztrák műhelyből került ki, ahol sorozatban készültek hasonló hímzett keresztelőkendők.

A terítőre Radics Jenő figyelt fel 1888 tavaszán a besztercebányai templomban, majd a következő évben Bende Imre besztercebányai püspök ajándékként került az Iparművészeti Múzeum gyűjteményébe, ahol a textília oltárterítőként került beletárolásra.

Irodalom

- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 390. (László Emőke)
- Szerk.: Weiner Mihályné: Az IM besztercebányai terítője *Az Iparművészeti Múzeum Évkönyvei*, 9. (1966). 1966. - 61-80 (Katona Imre)

